

היהלום שבת

דברי
רוממות
בדעת רבותינו בענין

קדושת
ההתקשטות

יהודי יקר!

שאיתנו היא שחברת זו תגיע בעז"ה לכל בית בישראל. אם הינך שותף לשאיפה זו, אנא הרם תרומתך עבור הדפסת מהדורה נוספת של חוברת זו, והיה בכלל מזכי הרבים.
כל תרומה תתקבל בברכה.
[ניתן גם להנציח את יקיריך בחוברת]
נא לפנות לטל' 05276-52509.

כמו כן ניתן לתרום בכל העמדות של 'נדריים פלוס' ע"י הקשת שם הארגון "נפשנו" או ב'נדריים פון' 037630585
יש לציין קוד קופה 643 תזכו למצוות
ניתן לקבל בדוא"ל מאמר ארוך ומורחב בענין הנהגת אשת אבא חלקיה, ע"י שליחת בקשה לכתובת:
5810763@gmail.com

הבהרה נחוצה:

עקב כך שהחברת מיועדת בכוונה תחילה לציבור בית יעקב אלו הנשים, הרי שמפעם לפעם נאלצנו לתרגם מילים קשות למילים פשוטות יותר או מארמית ללש"ק וכדומה, למעוניינים בלשון המקורית ניתן לעיין בפנים על פי המקורות המצורפים לכל ציטוט.

חלק ממהדורה זו נתרמה לע"נ

רבי שמעון שעבאן בן מלכה והגב' אהובה בת מרים ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה

ולזכות הנכדים היקרים שיזכו לשידוכים טובים במהרה אמן

לע"נ הרב חיים ירחמיאל בן מיכאל ז"ל

והנערה רבקה ז"ל בת א"מ מזל בת שבע שתחיה לאויט"א

ת.נ.צ.ב.ה

ארגון ארצי להחדרת תודעת הצניעות

בפתח הבית

בחוברת זו נקבצו לפונדק אחד דברי חז"ל ודברי רבותינו גדולי הדורות, בענין המקום הראוי להתקשטות האשה, מהם ניתן ללמוד את הגישה הראויה ואת ההשקפה הנכונה על הנושא על פי דעת תורתנו הקדושה.

החוברת נקראת "**היהלום שבסתר**" - על פי דברי חז"ל במדרש "לא ניתנו תכשיטין לאשה אלא כדי שתתקשט בהם **בתוך ביתה**" וכדברי הפסוק: פנימה – ממשבצות זהב לבושה. דברי חז"ל וגדולי הדורות הובאו בלשונם המדויק, ואף צויין מקורו של כל ציטוט.

חשיבות רבה ישנה לחוברת זו, שכן כפי המתבאר מדברי רבותינו - ההנהגה הנכונה בענין ההתקשטות [הן בתכשיטים והן בבגדים נאים וכדומה] מהווה חלק חשוב ומרכזי בנושא צניעות האשה, ומאידך - לצערנו בנושא זה קיים חוסר מודעות חמור, הגורר אחריו דעות כחבות והשקפות פסולות, הנשמעות לעיתים אף מגדולים וטובים, תוך התעלמות מדברי רבותינו המובאים בחוברת זו.

על כל ירא ה' ללמד בביתו עניינים אלו, ולהביא בפני בנות ביתו את דברי חז"ל ודברי רבותינו גדולי הדורות, אשר בודאי יש בכוחם לפעול את פעולתם בליבן של בנות ישראל הצנועות, החפצות לעשות רצון אביהן שבשמים.

ויהי רצון שנזכה במהרה לנבואת ישעיה (ג יח) "ביום ההוא יסיר ה' את תפארת העכסים", ופירש רש"י: "לעתיד לבוא כשיבוא הקב"ה להשיב את ישראל אליו - יסיר ה' מהם את תפארת העכסים, שלא יהיו תולין תפארתם בנוי תכשיטי נשים". ואין הדורות נגאלים אלא בשכר נשים צדקניות שיש בדור (ילקוט שמעוני - רות תר"ו).

"ואל יטעה אותה היצר שתינצל מן הדין מפני שהיתה צריכה להתקשט עצמה לעיני בעלה שלא תתגנה עליו, כי באמת זוהי טעות, דזה שייך רק בביתה לבד ולא בשוק".

(מרחן החפץ חיים זיע"א - בספרו גדר עולם פרק ד')

רשימת המובאות כדלהלן

27.....חזה ציון	11.....מדרש תנחומא
28.....החיד"א	11.....ילקוט שמעוני
28.....זכירה לחיים	12.....הזוהר הקדוש
28.....אהל נפתלי	12.....מדרש רבה - שיר השירים
29.....מדרש רבה - ענף יוסף	12.....מדרש רבה - קהלת
30.....ירך יעקב	12.....ספרי - בהעלותך
30.....יפה ללב	13.....מדרש רבה - פ' וירא
31.....עטרת מנחם	13.....גמרא - מסכת יומא
32.....הפרי מגדים	13.....רה"ג ומהר"ם מרוטנבורג
32.....כף החיים	13.....רמב"ם
32.....חכמה ומוסר	14.....טור
33.....עיון יעקב	14.....מדרש תנאים
33.....מצודת דוד	15.....מדרש רבה
34.....אורחות יושר	15.....גמרא - מסכת שבת
35.....השל"ה הק'	16.....גמרא - מסכת ברכות
36.....אגרות סופרים	16.....היעב"ץ
37.....פלא יועץ	16.....יוסף אומן
38.....הנודע ביהודה	17.....רבינו יהודה בן הרא"ש
38.....מעם לועז	17.....ילקוט שמעוני
38.....יד רמה - מהרש"א	18.....ארחות צדיקים
39.....מעם לועז	18.....רבינו יונה
39.....אורחות יושר	18.....שבט מוסר
40.....ראשית חכמה	19.....ירושלמי - תענית
40.....אורך ימים	19.....גמרא - מסכת כתובות
41.....צרור החיים	20.....גמרא - מסכת שבת
42.....פלא יועץ	20.....נבואת ישעיה עם ליקוט מדברי
43.....שירי משכיל	20-23.....המפרשים
43.....שבט מישור	23.....אברבנאל
44.....מין החפץ חיים	24.....אורות אלים
45.....רבי יהודה לייב פיין הי"ד	24.....בית הלל
45.....הג"ר מנשה קליין זצ"ל	25.....משך חכמה
46.....מין רמ"י ליפקוביץ זצ"ל	25.....הגרי"ח זוננפלד זצ"ל
47.....מין הגר"ק שליט"א	26.....מחזה עינים
	27.....משיבת נפש

**המובאות בקונטרס זה נלקחו ברובן
מהספר הנפלא 'היא תתהלל'
ספר זה זכה להסכמות נלהבות מגדולי
מורי ההוראה שליט"א כדלהלן:**

ניתן לרכוש בטלפון - 0527652509

7

הסכמת הגאון הגדול רבי מ"מ פוקס שליט"א

בס"ד

הובא לפני הספר הנכבד "היא תתהלל", פרי עמלו של הרב אברהם זיאת שליט"א, אשר עמל וינע ללכך את נושאי ועניני הצניעות, ולסדרם בסדר נפלא, ולציין מקורות לכל ענין, הכי קרא שמו "היא תתהלל", שקביעות הלימוד בספר זה, וקיום הדברים הנכתובים בו, יכול לעזור להיות "אשה יראת ה' היא תתהלל".

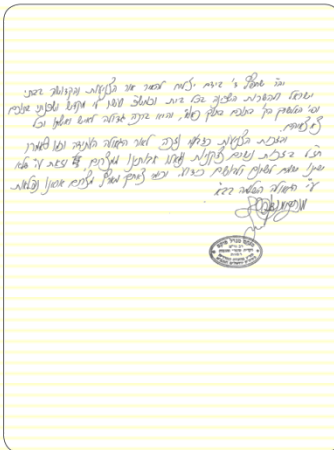
בימים אלו אשר עת צרה היא עליקעב עלינו להקפיד ביתר שאת וביתר עוז לשמור על קדושת המחנה, כנאמר בתורה הקדושה: "כי ה' אלקיך מתהלך בקרב מחניך להצילך... והיה מחניך קדוש ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך". וכתב מרן החפץ חיים זצ"ל (מכתב גלוי ר"ח תמוז תרפ"ד) וז"ל אל כבוד הרבנים והאדמו"רים די בכל אתר ואתר אולי יש בידכם לתקן דבר מה... והנה ידוע לכל כשפורצת תבערה בכרם המלך והלהבה גדולה מאד, הכרוז יוצא מגדולי המלך לאנשי העיר, התחזקו, התחזקו כולכם לכתוב האש באיוז עצה שתוכלו, כי כרם המלך בוער באש, ואם תתעלצו בדבר תדעו כי בנפשכם הוא, ומורדים תקראו כי אינכם חוששים לכבודו, ואם תתחזקו כראוי ותכתבו את האש יקבל כל אחד את שכרו ברוב כבוד לפי ערך התחזקותו, כן הדבר בינינו, כי הנה ידוע שכל ישראל נקראים כרם ה', כמו שנאמר "כי כרם ה' בית ישראל", ובעונותינו הרבים תבערה גדולה נפלה בכרמנו ככמה מקומות על ידי ה"מודה" (אופנה, STILE) כי מתגבר כוח הטומאה מאד על ידי זה... וממילא נפסקה ההשפעה והברכה מכל אחד ואחד מעסקיו, ונסכבו על ידי זה כל הצורות הרעות, כמו שכתב בספרים הקדושים, על כן החוב מוטל על כל איש ואיש לכתוב את האש הנוראה הזאת, ולתקן בכיתו שיהיה הכל עשוי כדון ולא יתנהגו בפריצות חס ושלום, ויזכה עבור זה שיצאו ממנו בנים ישרים וקדושי עליון עכ"ל.

יש לדעת שהצניעות מורה על עדינות ואצילות הנפש וטהרה, וגם גורמת לכך, ומלבד החיוב המוטל על האשה להתלבש ולנהוג בצניעות מחוץ לביתה כדי למנוע מכשול, הרי שמצד הרגשנה והכרתה שהיא בתו של מלך, גם בחדרי חדרים כשאין רואה היא מתנהגת בצניעות, וכמו שכתוב: כל כבודה בת מלך פנימה, וכמובא בגמרא (יומא מ"ז ע"א) במעשה קמחית, שכתבה לראות את שבעה בניה כהנים גדולים, ושאלה חכמי ישראל בעבור מה זכתה לזה, והשיבה שמעולם לא ראו קורות ביתה את שער ראשה, וביאר המהר"ל (נתיב הצניעות פרק א') שבוכות הצניעות הפנימית זכתה מדה כנגד מדה לבנים כהנים גדולים הנכנסים לפני ולפנים.

הצניעות היא מהותה ומציאותה ושלימותה של בת ישראל, כמובא במדרש (בראשית רבה פ"ח) שכשברא הקב"ה את האשה על כל אבר ואבר שהיה בורא בה היה אומר תהא אשה צנועה אשה צנועה, ויש להבין מה הטעם שהיה הקב"ה אומר זאת על כל אבר בנפרד, וגם למה כפל דבריו וביקש זאת שתי פעמים, וההסבר לכך הוא שיש צניעות באברים, שצריך להיות בצניעות בכל אבר ואבר, ולדוגמא הלבושת שרולים ארוכים עד כף היד ובגדים ארוכים, ואינה מקפידה על צאצורן סגור, הרי היא מאבדת את מעלת הצניעות, ולבד מצניעות האברים יש צניעות גם בהתנהגות, ולכן כפל הקב"ה וביקש על כל אבר ואבר תהא אשה צנועה, על צניעות האברים, והוסיף וביקש שנית: אשה צנועה, על הצניעות הכללית.

ולפי זה יש לבאר את דברי בעל הטורים (בראשית א' כ"ח) שכתב: "זכר" בנימטריא ברכה. "ונקמה" בנימטריא קללה עכ"ל, וכן המהר"ל (נתיב הצניעות סוף פרק א') כותב:

זכר בנימטריא ברכה, וכל ברכה הוא בסמוי ובנסתר מן העין, אבל הנקבה הפך זה, שלשון נקבה כמו "ויקוב את ה'", שהוא קללה, והוא לשון "נקמה" שדרך עלי ואתנה", שהוא לשון מפורש, שהמפורש אינו סמוי, ולכן הוא לשון קללה גם כן עכ"ל. ולכאורה קשה איך אפשר לומר שנקבה היא קללה, אדרבה בגמרא (יבמות ס"ב ע"ב) מובא שהשרוי בלא אשה שרוי בלא ברכה, וכן מובא בגמרא (בי"מ נ"ט ע"א) שאין הברכה מצויה בתוך ביתו של אדם אלא בשביל אשתו, וכן איתא באגרות

ההשובה לרבינו יונה שכל עם ישראל יסודו ועיקרו תלוי בנשים צדקניות, ולכן כתוב אל תטוש תורת אמן, וכן אמר חז"ל (סוטה י"א ע"ב) שנגאלו בזכות נשים צדקניות, וגם הגאולה העתידה תהיה בזכותן (כמובא בליקוט סוף רות) ובחז"ל מצייני המון שבחים על בת ישראל כיסוד היהדות.

אכן לפי דברי המדרש מובנים היטב דברי המהר"ל, שאם נחשב את התיבה "צנועה" יצא בנימטריא 221, ועם חמשה אותיות [שהם האברים של התיבה, כנגד צניעות האברים], ובצירוף הכולל, [כנגד הצניעות הכללית בהתנהגות], יצא 227 וזה עולה בנימטריא ברכה, אך לכן מי שאינה שומרת על הצניעות בפרטות ובכללות, הרי היא מפסידה את הברכה, אך מי שהיא צנועה בשלימות אדרבה גם היא גימטריא ברכה, וזכה לברכה גדולה, ולהיות כל מחזיק ברכה, וכמובא בזה"ק (הובא במשנ"ב סימן ע"ה ס"ק י"ד) בעלה מתברך בכל הברכות בעבורה בגשמיות וברוחניות, וזוהים לבנים ובני בנים צדיקים זרע בך ה', ולאשר ועושר, וביתם מלא ברכה ה' כל הימים.

ה"ר שחפץ ד' ביום יצילח להאיר אור הצניעות והקדושה בבתי ישראל ולהשרות השכינה בכל בית וכמש"כ ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם ופי' האלשיך הק' בתוכם בתוך כאו"א, והוא ברכה גדולה לאיש ואשתו וכל צאצאיהם.

ובזכות הצניעות כדבעי נזכה לאור הגאולה העתידה וכמו שאמר חז"ל בזכות נשים צדקניות נגאלו אבותינו ממצרים, וזאת ע"י שלא שינו שמם לשונם ולבושם כידוע, וכימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות ע"י הגאולה השלמה בב"א.

מנחם מגדל פוקס

מושׁה שארל קל״וי
הו״צ בביד״צ דת״ר הגר״ש זאנר שליט״א
זר״ב שכנת ״אור החיים״ בני ברק

RABBI MOSHE SHOUL KLEIN
Dayan in Beth Din of Hagoon Harav Wozner Shetlita
and Rabbi of "Or Hachayim" Area Bnei Brak

ב"ה, יום, כ"ב בתמוז תשס"ט פ"ק

מתחיל אני טובה מרובה לארגון החשוב **"נפשנו"** אשר מעל גדלות ונצורות להחזיר ענייני הצניעות בקרב אחינו בני ישראל, ובקרב בית עיקב - אלו השנים האחרונים שונים, בדברים המשפטיים את הלב, ובשנה חדה ובזרה ובמה שאמר: בתחבולות תעשה ק' מלחמה, שבמלחמת חזיר צריך להשתמש בכל הכלים והתחבולות שיש בידיו כדי לנצח, ובפרט בענין יסודי וקיומי כזה לקדושת וטהרת בית ישראל, הרי מוטל עלינו שענינים לעשות כל שביכולתנו למנוע משחית ומגפה מעלנו ע"י הסמך... (המשפטים) המשימים כל חלק טובת, וכן בענין גורמים היוצאים חדשים לבקרים בצורות ודונסאות שונות ומשונות צרים קצרים שסועים או צמודים, וכן בענין פאה נכרית שבסוגנו הפכו פני חלק גדול מהם לנראה שיער עשוי או צמודים, וכן בכל דבר המצריך תיקון ועמדה מפרץ בעניינים נשכחים אלו.

ובזאת חנני לחוק ולאמץ את ידי כל העוסקים בדבר גדול וקדוש זה, ביניהם האבדן החשוב הרב שליט"א שמועל רבות להתחדדת והסמכות ענין זה בקרב ישראל, וכפי שניתנו לשמוע כבר פעמים רבות ממורי מון הגר"ש זאנר שליט"א כי **"ענין קדושת וטהרת בית ישראל הוא יסוד קיומו של עם ישראל"** ע"ל החוב, ופי' זה גדול ומה לו גדול מדברים נקובים אלו, ובוודאי כל המתעסקים בדבר י"ח להם חלק בקדושת בית ישראל, ואין ערך לשכר בעד מפעלותיהם החשובים, ע"כ חנני מצרף עצמי מאהבה לברכה מרובה כי זכות גדולה ועצומה זו להרבות קדושה וטהרה בבית עיקב ובבני ישראל תגן על כל המשתדלים בענין חשוב זה, שיוכל לשמור ברכה והצלחה, וזע בך ה' ותחת קדושה מכל יוציא, בבריות נוגט ונוראה ממילא כי באת גורץ במורה. אכ"י.

יותר מסתם הקדמה...

טבע האשה לאהוב את היופי, להשתעשע בו, להנות ממנו, ואין בכך שמץ פסול. ואולם תפקידה הוא לשמור עליו מעיני זרים, ולהשתמש בו במקומות הנכונים.

עוד בטרם נחל ללמוד על נושא היופי והקישוט, עלינו לעקור ולשרש טעות יסודית שגורמת לציבור הנשים שלא לחבב במיוחד את מידת הצניעות, והיא, המחשבה המוטעית כאילו מידת הצניעות שוללת את הקשר והחיבור למקצועות היופי, הביגוד, ושאר קישוטים, דבר שאינו נכון כלל על פי תורתנו הקדושה.

נצטט מספר דוגמאות, בהן נראה שחז"ל דוקא כן יחסו חשיבות עליונה לתחום זה.

א. אומרת הגמרא: אלו הן תכשיטי נשים, כוחלת ופוקסת ומעבירה סרק על פניה וכו'. ומספרת הגמרא על אשתו של רב חסדא שהיתה מקושטת, ושאפילו אשה זקנה ביותר, העומדת על קיברה, מחוברת היטב היטב להתקשטות.

כמשל לכך מביאה הגמרא פתגם האומר: אִמְרֵי אִינְשֵׁי, בֵּת שִׁיתִין כָּבֶת שִׁית לְקָל טָבֵלָא רְהָטָא. ופירוש הדבר, שאשה בגיל שישים רצה כמו ילדה בת שש, כשהיא שומעת קול נגינה. והנמשל הוא לענין אהבת ההתקשטות גם בגילאים המבוגרים ביותר, ואפילו כשהיא כבר עומדת על פתח קיברה. (מועד קטן ט)

ב. כמו כן אומרת הגמרא: (כתובות נט:) תני רב חייא, אין אשה אלא ליופי. ואין אשה אלא לתכשיטי אשה. והפסוק בתהילים (מה יד) אומר: ממשבצות זהב לבושה. וכן אומר הפסוק בנביא, (יחזקאל טז יג) ואלבישך רקמה ואנעלך תחש ואחבשך בשש ואכסך משי: ואעדך עדי ואתנה צמידים על ידיך ורביד על גרוך: ואתן נזם על אפך ועגילים על אזניך ועטרת תפארת בראשך: ותעדי זהב וכסף ומלבושך שש ומשי ורקמה, ותיפי במאד מאד וגו'

ג. ועוד מקורות לרוב, כגון דברי חז"ל בגמרא (פסחים קט.) שהאיש מצווה לשמח את אשתו בחג. ובמה משמחה? בבגדי צבעונין. וכך פוסקים כל הראשונים. (רמב"ם שביתת יו"ט פ"ו)

ד. רב האי גאון וכן המהר"ם מרוטנבורג כותבים, שישנה חומרה גדולה ונוראה על אשה שיש לה בעל ואינה מתקשטת. (תשובות הגאונים שערי תשובה ס"ה פד - דפוס פראג ס"ה קצט)

ה. וגמרא נוספת על הפסוק: ותזנח משלום נפשי נשיתי טובה. מהו ותזנח משלום נפשי? רבי אבא אמר, זו אשה מקושטת לתלמידי חכמים. (שבת דף כה:)

כפי שראינו ממעט המקורות והציטוטים שהבאנו, לא רק שאין לתורה ולחז"ל שום התנגדות לענייני הקישוט והיופי, אלא אדרבא, הדברים הללו מהווים חלק נחוץ ומרכזי בעולמה של בת ישראל כשרה. אלא שישנו נידבך נוסף המהווה השלמה

לאותו ענין, ורק בשילוב שני הדברים יחד, היא זוכה לעשות את רצונו של אבינו מלכנו בדרך הנכונה והרצויה.

שהרי מלמדים אותנו רבותנו ז"ל, גדולי הפוסקים, וחכמי המוסר, שכל אותה תכונה של אהבת היופי שניתנה לאשה בטבעיותה ובמהות נפשה, לא לחינם ניתנה לה, כי אם לתועלת המכוונת מראשית בריאתה, והוא להיות לבעלה לעזר כנגדו. וכמבואר באריכות בקונטרס זה.

ואולם דוקא בגלל חשיבותה וקדושתה של מצוות ההתקשטות בבית לכבוד הבעל, כך

גודל הניסיון העומד בפניה, האם תשתמש בתכונה זו בצורה ובמקום הנכון כרצונו של בוראה, או שחלילה תהפוך את היוצרות... ועל כן ישנה תועלת גדולה ללמוד את דברי רבותינו הנותנים השקפה ודעת נכונה לכל אשה ובת החפצה לחיות על פי התורה הקדושה. ונביא את דבריו של בעל ה"משנה הלכות" שכתב בביאור ענין זה, וזה לשונו:

ומורגל בפי לפרש, כל כבודה בת מלך פנימה, שכל כבודה כשהיא פנימה, ושם ממשבצות זהב לבושה, כלומר בבית היא לובשת ממשבצות זהב מלבושי כבוד, הכל בבית אבל לא לאחרים. ובאחשוורוש כתיב, להראות העמים והשרים את יופיה. וצא וראה מה עלתה לו, אבל בנות ישראל הצנועות פנימה ממשבצות זהב לבושה.

והבן זה, כי באמת זו נקודה יקרה וגדולה לענין שלום בית, וכמה עניינים עשו חז"ל לאשה שלא תתגנה על בעלה ושתשא חן בעיני בעלה, ולא שתבקש לישא חן בעיני אנשים אחרים ח"ו. והרבה יש לדבר מזה, כי בזמן הזה לא איכפת להן מה שבבית, אלא מה שיאמרו אחרים, והעיקר לישא חן בעיני אחרים, ולכן גורם להתגנות בבית ח"ו ולתוצאות בלתי נעימות ויותר מזה.

(בספרו 'בית רחל' נתיב ט')

וראיתי להעיר על ענין אחד, יש רעה אשר ראיתי תחת השמש ורבה היא על האדם, והוא שכמה מהנשים, דרכן כשהם יוצאין לשוק או לבית המשתה בכל מקום שהוא מחוץ לביתם, הם לובשים עצמם ומקשטים בכל הקישוטים, ובמלבושים הנאים ביותר, כדי לישא חן בעיני האדם הרואים אותם, וכשהם בבית הם הולכים בבגדים ישנים קרועים ובלויים.

ובאמת על פי התורה נהפוך הוא, שהאשה בביתה צריכה להתקטט עצמה לבעלה שתשא חן בעיניו ולא בעיני אחרים.

ולעומת זה אדרבה הזהירו ז"ל שאין לה לצאת מקושטת לחוץ בין אנשים שלא יכשלו בה בני אדם, כמבואר בש"ס ורבינו יונה ובפוסקים. ולכן צריכה אשה להיות יושבת בביתה ולא תביא מכשול לבני אדם להסתכל בה.

זוהי יופיה של תורתנו הקדושה, לכל דבר יש את הזמן ואת המקום, ומאיתנו נדרשת החכמה הפיקחות והזהירות לדעת לנתב כל דבר למקומו הנכון, ואז ישמח ה' במעשיו.

מדרש תנחומא:

”מהו שתצא אשה ב'עיר של זהב' בשבת?

כך שנו רבותינו, לא תצא אשה בעיר של זהב ולא בטבעת שיש עליה חותם ולא במחט שאינה נקובה, ואם יצאה בהן לרשות הרבים חייבת חטאת, אבל לתוך חצרה פטורה.

רבנן אמרי אף בחול אסור לצאת בהן לרשות הרבים מפני שהעם מסתכלין בה ופגם הוא לאשה, **שלא נתנו תכשיטין לאשה אלא שתהא מתקשטת בהן לתוך ביתה**, שאין

נותנין פירצה לפני הכשר, ביותר לפני הגנב.”

(וישלח אות ה')

ילקוט שמעוני:

”ברית כרתי לעיני ומה אתבונן על בתולה, בא וראה צדקתו של איוב, ומה אם בתולה וכו' לא היה איוב מסתכל בה, על אחת כמה וכמה על אשת איש שאינו רשאי להסתכל בה,

לפיכך אמרו ז"ל שאסור לאשה לצאת בתכשיטיה אף

בחול לרשות הרבים לפי שהעם מסתכלין בה, **לפי שלא נתן הקב"ה תכשיטין לאשה אלא שתהא מתקשטת בהן בתוך ביתה**, שאין נותנין פרצה לפני הכשר וכל שכן לפני הגנב.”

(איוב אות ל"א)

הזוהר הקדוש:

"מכאן דלא תתחזי אתתא בקישוטהא ובתיקונהא בר כד
איהי בבעלה אזי תראה ותתתקן כדקא יאות".

[תרגום: מכאן שלא תיראה אשה בקישוטה
ובתיקונה אלא כשהיא אצל בעלה אז
תראה ותתקן עצמה כראוי].

(זוהר חדש שיר השירים דף נה. - ובדפוסים אחרים - יז/פו/ע: - ד"ה פתח ר"ש ואמר
הגידה לי וכו')

מדרש רבה:

"כלום האשה מתקשטת - אלא לבעלה".

(שיר השירים א' ג')

מדרש רבה:

"משל לאשתו של בולדריס [רב חובל] שהיתה
מקשטת עצמה בפני שכנותיה, אמרו לה
שכנותיה בעליך אינו כאן בפני מי את
מקשטת עצמך?".

(קהלת פ"ט פסוק ח')

ספרי:

"מנין היתה מרים יודעת שפירש משה מציפורה?
אלא שראתה את ציפורה שאינה מתקשטת בתכשיטי נשים".

(בהעלותך צט)

מדרש רבה:

"...האשה, כל זמן שהיא ילדה [דהיינו צעירה] יש לה תכשיטים נאים...".
"כך נתן הש"י טבע לנשים ילדות להתקשט ולהתייפות בפני בעלה".

(פרשת וירא פמ"ח אות יז - פירוש מהרז"ו שם)

מסכת יומא:

"או דְּכוּ בַּמִּדְכָּה, מלמד שירד להם לישראל עם המן תכשיטי נשים דבר שנידון במדוכה".

"תכשיטי נשים - בשמים שהן דוכות במדוכה ומתקשטות בהן וכו' לבעליהן". (דף עה. - רש"י שם)

תשובות הגאונים:

"תבוא מארה לאשה שיש לה בעל ואינה מתקשטת, ותבוא מארה לאשה שאין לה בעל ומתקשטת".

(רב האי גאון - שערי תשובה סי' פד,
וכן כתב בשו"ת מהר"ם מרוטנבורג - דפוס פראג סי' קצט)

רמב"ם:

"האשה שהלך בעלה, ופסקו לה בית דין מזונות וכסות וכלי בית ושכר ומדור, אין פוסקין לה

תכשיט, שהרי אין לה בעל שתתקשט לו". (הלכות אישות פרק יג הלכה ז)

טור:

"מי שהלך למדינת הים ואשתו תובעת מזונות בבית דין... אין נותנין

לה במה שתתקשט, **דכיון שאין בעלה בכאן אינה צריכה להתקשט.**

(אבן העזר סימן ע')

מדרש תנאים:

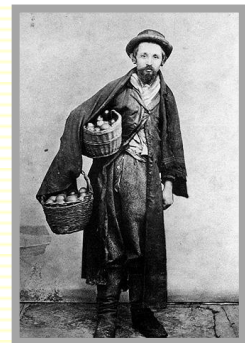
"ותקם היא וכלותיה ותשב משדה מואב כי שמעה - מהרוכלין המחזירין בעיירות - כי פקד ה' את עמו לתת להם לחם.

(מדרש רות רבה פרשה ב' אות יא)

וצריך להבין מאי נפקא מינא [מה זה משנה] ממי שמעה?

ויש לומר, כמו שאמרו חז"ל מתקנות עזרא שיהיו רוכלין מחזירין בעיירות, והטעם שיהיו תכשיטי נשים מצויים **כדי שימצאו חן בעיני בעליהם.**

אך בשני רעבון שאסורה [לבעלה] אין צריכים לתכשיטי נשים, [דהיינו לפי שיטת משנה ראשונה, שאסורה בתכשיטין שלא תכחול ולא תפרכס (עיין שבת סד:)] ואם כן לא היו רוכלין מחזירין בעיירות,

אך כשראתה שרוכלין מחזירין בעיירות, אז הבינה שפקד ה' את עמו לתת לחם ואז צריכים לתכשיטי נשים, על כן היו רוכלין מחזירין בעיירות,

ומה שנאמר 'כי שמעה' פירושו, כי הבינה.

(מהרז"ו - נדפס בוילנא בשנת ה'תקצ"ט - ב'לקוטים מחידושים' שבסוף ח"א, דף מא.)

מדרש רבה:

"לית אתתא זניא עד דברתה זניא... אמר להם ותצא לאה לקראתו וגו' יצאת מקושטת, לפיכך ותצא דינה בת לאה"¹. (וישלח פרשה פ' א' א')

מסכת שבת:

"ורחצת וסכת ושמת שמלותיך עליך, אמר רבי אלעזר אלו בגדים של שבת.

תן לחכם ויחכם עוד, אמר רבי אלעזר זו רות המואביה, דאילו נעמי אמרה לה ורחצת וסכת ושמת שמלותיך עליך [ואחר כך] וירדת הגורן, ואילו בדידה כתיב, ותרד הגורן [ואחר כך] ותעש ככל אשר ציותה חמותה"².

"ותרד הגורן [ואחר כך] ותעש, שם סכה ולבשה שמלות נאות, שלא יפגשו בה כשהיא מקושטת ויאמרו זונה היא"³. (דף קיג: - רש"י שם)

¹ **וביאר** ביפה תואר השלם וז"ל: "והקשו עליו א"כ לאה אמנו זונה היתה, דכיון דכתיב ותצא דינה לראות בבנות הארץ שנראה שהיה קצת פריצות בה שיצאה אנה ואנה בגילוי פנים עד שראה אותה שכם וחשק בה, א"כ גם לאה היה בה פריצות אחר, שלעולם כאמה בתה, ומשני, אין הכי נמי דהוה בה צד פריצות" עכ"ל.

וכן ביאר בספר 'מצא חיים' לרבי חיים נסים זצ"ל מסלונקי (נדפס ה'תקע"ו) פרשת בהעלותך דף פ"ב ע"ג וז"ל: "והקשו רז"ל וכי לאה אמנו זונה היתה, ותיצרו - אין, משום ותצא לאה לקראתו **שיצאת מקושטת, שהוא מעשה זנונים**, משום הכי ותצא דינה" עכ"ל.

ועי' בספר 'באר בשדה' לרבי מאיר בנימין מנחם דאנון זצ"ל מחכמי ירושלים (נדפס ה'תר"ו) דף סד ע"ג שכתב: "ואפשר דנפקא ליה מדכתיב לקראתו ואמרו בבראשית רבה יצאה מקושטת כזונה... **ועל זה גינו אותה על שיצאה מקושטת ולא על עיקר יציאתה**" עכ"ל.

וב'מדרש שכל טוב' (לרבי מנחם ב"ר שלמה - חי לפני כ-700 שנה) פרשת וישלח כתב: "ותצא דינה בת לאה, למה פתח הכתוב ותצא, למלמד שחסרונה נתלה באמה, שכשם **שיצאת אמה מקושטת** לקראת יעקב לדבר מצוה, שנאמר ותצא לאה לקראתו ותאמר אלי תבוא, כך יצאת בתה מקושטת לפריצות" עכ"ל.

וראה עוד ב'ירבינו בחיי' פרשת וישלח שכתב: "וענין ותצא דינה, למדך **שיצאה מקושטת** כשם שיצאה לאה אמה שהזכיר בה הכתוב ותצא לאה לקראתו, כלומר יצאנית בת יצאנית" עכ"ל.

² כלומר: קודם ירדה לגורן, ורק אח"כ עשתה כציווי חמותה לרחוץ ולסוך וללבוש שמלותיה הנאות.

מסכת ברכות:

"רב אדא בר אהבה חזיה לההיא כותית דהות לבישא כרבלתא בשוקא, סבר דבת ישראל היא קם קרעיה מינה"⁴.

(דף כ. רש"י - מהרש"ל)

"כרבלתא - שם לבוש חשוב".

"נראה בעיני שהפריצות היה שהלכה במלבוש חשוב לשוק בלא כיסוי סרבל"⁵.

יעב"ץ:

"וכן שלא תלכנה לטייל בחבורה בשווקים וברחובות, על אחת כמה וכמה עם מלבושי

צבעים ורקמה, אם לא ברדיד על גביהן".

(סידור 'עמודי שמים' ח"ב, חלון המצרי, עט: בדפ"י)

יוסף אומץ:

"ולכן רע לי המעשה שהתחילו בנות ישראל לנהוג בלבישת האדום, מה שלא שער אבותינו בימי חורפי ואפילו בכל מיני צבעים היו נזהרות חוץ משחור ולבן".

(תלמיד הב"ח, נפטר בשנת שצ"ז - דיני נדה וערוה - דף קצט: בדפ"ר)

3. ובמהרש"א שם כתב: "וגם בגדי שבת לקחה עמה ולא הלבשתן עד אחר שירדה לגורן כדי שלא יאמרו זונה היא, ובהא נעמי נמי חשה שלא תלבש בגדים נאים של שבת עד אחר שתירד לגורן, והיינו דכתיב ושמת ולא כתיב והלבשת, והיינו תן לחכם ויחכם עוד ברחיצה וסיכה".

4. פירוש: רב אדא בר אהבה ראה גויה אחת שהיתה לבושה בשוק בבגד ששמו "כרבלתא", הוא חשב שהיא בת ישראל, ולכן קם וקרע מעליה בגד זה.

5. עיין בשו"ת שבט הלוי ח"ב סי' סג שהביא דברים אלו וכתב ע"ז: "ואם כי לצערנו אין ביכולתנו להעמיד הדת על תילה בכל אלו הדברים, אבל...". כלומר שתיקון ענין זה הוא בכלל העמדת הדת על תילה.

רבינו יהודה בן הרא"ש:

"גם ענין השפחות אשר הם תקלה לישראל, אשר הם לובשות רקמה ויזנו אחריהם, שתגזרו שלא ילבשו להן רק בגד שחור מאפרילתון או כיוצא בו, והיריעות שיהיו מיריעות עבות ולא דקות".

(שו"ת 'זכרון יהודה' - סימן צ"א)

ילקוט שמעוני:

"שאלו תלמידיו את רב יוסף, מהו עזאזל?"

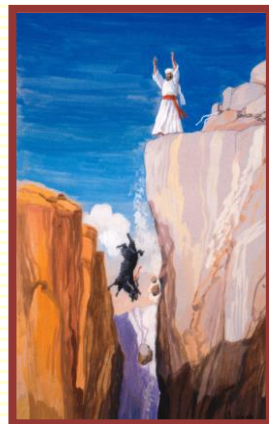
אמר להם: כיון שעמדו דור המבול ועבדו עבודה זרה היה הקב"ה מתעצב, מיד עמדו שני מלאכים 'שמחזאי ועזאל' ואמרו לפניו, רבונו של עולם, הלא אמרנו לפניך כשבראת את עולמך מה אנוש כי תזכרנו, אמר להם גלוי וידוע לפני אם אתם שרויין בארץ היה שולט בכם יצר הרע והייתם קשים מבני אדם, אמרו לפניו תן לנו רשות ונדור עם הבריות ותראה איך אנו מקדשים שמך, אמר להם רדו ותדורו עמהן, מיד קלקלו עם בנות האדם שהיו יפות ולא יכלו לכבוש את יצרן...

ו'עזאל' היה על מיני צבעונין ועל מיני תכשיטין של נשים שמפתים את בני אדם להרהור עבירה... שמחזאי חזר בתשובה... עזאל לא חזר בתשובה ועדיין הוא עומד בקלקולו להסית בני אדם לדבר עבירה בבגדי צבעונין של נשים,

ולכן היו ישראל מקריבין קרבנות ביום הכיפורים, איל אחד לה' שיכפר על ישראל, ואיל אחד לעזאזל שיסבול עוונותיהם של

(בראשית אות מד)

ישראל והוא עזאזל שבתורה".

ארחות צדיקים:

"וגם האשה המתקשטת לפני האנשים בזה היא מדלקת ליבם ומכנסת הרהורים בליבם, ובוזה עונשה גדול מאד שהיא נותנת מכשול לפני רבים. הלא אסרו חכמים להסתכל בבגדי צבעונים של נשים השטוחים בכותל אפילו כשאינה מלובשת בהם⁶, כל שכן שיש עונש גדול לאשה המתקשטת לפני אנשים המסתכלים בה".

(שער הגאווה)

רבינו יונה:

"וצריכה האשה שתהא צנועה ונזהרת שלא יסתכלו בה בני אדם חוץ מבעלה, שהמסתכלים בפניה או בידיה יורדים לגיהנם והיא ענושה בעונש כל אחד ואחד מהם, מפני שהחטיאה אותם ולא נהגה צניעות בעצמה ונכשלו בה".

(אגרת התשובה אות נ"ח)

שבט מוסר:

"ההולכות בבית החתן והכלה תהיה כוונת לכתם לשם לשמחם ולקיים לשמח חתן וכלה, ויצחקו בפני הכלה אך לא בפני החתן ולא בפני שום אדם שבעולם כדי שלא יבואו ליכשל בהן ח"ו, ואל יראו יופיין ונוי מלבושן והליכתן בפני

⁶ כמבואר במסכת ע"ז דף כ, ופירש רש"י שם: "בעתיקי - שלבשתן וכבר ראה אותה מלובשת בהן, וכשחוזר ורואה אותן נזכר ביופיה". [ועיי' בשו"ת שלמת חיים (החדש) אה"ע סי' ע"ג (ובמהדורת תשנ"ה - סי' תרצ"ט) ובשו"ת שרידי אש (החדש) ח"ג סי' צה, דכשהיא מלובשת בהם פשיטא דאסור אפילו אינו מכירה ובחדתי וכ"מ בראשית חכמה חופת אליהו רבה שער ששה].

וראה עוד מש"כ רש"י שם: "ודוקא בגדי צבעונין לפי שהאשה נאה בהן ולא שכיחי". ומבואר דבגדי צבעונין של נשים לא היו מצויים למראה עיני אנשים.

ועיי' בספר החינוך מצוה קפח שביאר: "בבגדי צבע של אשה - כלומר בנגדים נאים שדרך לעשותן בגדים צבעוניים". וכן במאירי בע"ז שם: "בגדי צבעונין - שמייפין את האשה בלבישתם".

שום אדם רק תהיינה שמורות בבית הכלה.

(פרק כד)

תלמוד ירושלמי:

"אמרין ליה [רבנן לחסידא דכפר אימין]⁷ ולמה כד הווי את בטורא איתתך לבשה מאנין צאין, וכד את עליל מן טורא היא לבשה מאנין נקיין?

אמר לון כד דאנא הוי בטורא היא לבשה מאנין צאין דלא יתן בר נש עינוי עלה, וכד דאנא עליל מן טורא היא לבשה מאנין נקיין דלא ניתן עינוי באיתא אוחרי".

פירוש: "ולמה כשהיית בהר⁸ היתה אשתך מלובשת בגדים צואין וכשנכנסת מן ההר הייתה לובשת בגדים נקיין?

אמר להם כשאני הייתי בהר היא לובשת בגדים צואין⁹ שתתגנה שלא יתן שום אדם עינוי בה¹⁰, וכשאני נכנס מן ההר היא לובשת בגדים נקיין כדי שלא אתן עינוי באשה אחרת".

(קרבן העדה - תענית פרק א' הלכה ד')

מסכת כתובות:

"איזוהי דת יהודית... טווה בשוק... רב חסדא אמר אבימי - בטווה ורד כנגד פניה".

"ר"ח פירש: טווה וְרָד - צמר אדום היא טווה, שיפול על פניה מזהרוריתו, וזהו עזות מצח ופריצות".

(דף עב: - תוספות שם)

⁷ פירוש: שאלו החכמים את חסידא דכפר אימי, למה... (המשך הביאור להלן).

⁸ כלומר: במקום עבודתך.

⁹ ראה ב'פני משה' שם שפירש: "בגדים מאוסין ואינן יפין".

¹⁰ ועיי' בספר 'יפה מראה' על הירושלמי שכתב: "קשה מאי ס"ד ששאלו זה, הא פשיטא שראוי לאשה להתקשט בפני בעלה ולא שלא בפניו, וי"ל... ומה שהיתה לובשת בגדים צואים אינו אלא מפני אחרים שלא יתנו בה עיניהם ויחטאו בהרחור...". עי"ש.

מסכת שבת:

”ותחת מעשה מקשה קרחה¹¹ - מקום שהיו מתקשטות בו נעשה קרחים קרחים”.

”מתקשטות - היינו שיער שסורקות ומפרכסות”¹².

(דף סב: - רש”י שם)

עיין בשו”ת ’אז נדברו’ חלק י”ד סוף סי’ מז שכתב על פסוקים אלו בזה”ל:
”אף שבגמרא שבת ס”ב: דורשים את זה במכוונת לשם פריצות בגלל גודל העונש שהיה, אבל הדברים הם גם כפשוטן”.

פסוק ט”ז:

וַיֹּאמֶר ה'

יַעַן כִּי גָבְהוּ בְנוֹת צִיּוֹן

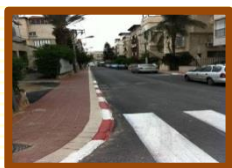
וַתִּלְכְּנָה נְטוּיֹת גְּרוֹן וּמִשְׁקֵרוֹת עֵינַיִם

הָלוֹךְ וְטָפַף תִּלְכְּנָה וּבְרָגְלֵיהֶם תַּעֲכֹסְנָה:

¹¹ פסוק זה נאמר בספר ישעיה פרק ג', בו מדובר על הפורענות העתידה לבוא על בנות ציון שהתנהגו בפריצות, כמתואר שם, וכמובא להלן.

¹² וראה בגמרא מסכת שבת דף לד. וברש”י שם, שם מבואר מי הן אלו שדרכן לסרק ולעצב את השיער כדי להיות נאות.

יען כי גבהו בנות ציון

רד"ק: "והיו הנשים מתגאות ביופיין ומראות עצמן בשווקים וברחובות".

ותלכנה נטויות גרון

מצודת דוד: "נטות בגרון אילך ואילך להראות יפיין".

רד"ק: "אלה דברי גבהות וגאות, ורבותינו פירשו מהלכות בקומה זקופה".

ומשקרות עינים

רש"י: "לשון הבטה, דבר אחר - צובעות עיניהם בסיקרא ובכחול".

מהר"י קרא: "שהיו מסקרות עיניהם בסיקרא".

הלוך וטפוף תלכנה

רש"י: "...ויונתן תרגם ובפתהן מקפן, היו קושרות פאות נכריות, קליעת שערות תלושין כורכות עם קליעותיהן שיראו גסות וטפופות".

מהר"י קרא: "הולכות הלוך ודבר".

וברגליהם תעכסנה

אבן עזרא: "תשימנה עכסים ברגליהם כמשפט הגבורים הרוכבים. ויש אומרים כי העכסים משמיעות קול".

מהר"י קרא: "שהיו הולכות מנעליהן מצויירין".

פסוק י"ז:

וְשָׂפַח ה' קֶדְקֶד בְּנוֹת צִיּוֹן וְה' פָּתַחַן יַעֲרָה:

רד"ק: "אמר במקום שהיו מתגאות - בו תהיינה נספחות. והקדקוד הוא מקום חילוק השיער לכאן ולכאן, והיו מחלקות שער ראשן

ומתייפות בו, והאל יביא על קדקדן מספחת היפך גאוותן ביופיין".

מלבי"ם: "ידבק על קדקדם צרעת ממארת ואת פאת ראשן יעשה קרחה, וזה היפך ממה שנהגו המה לגלות הקדקד ולהרבות מקום הפאות בשערות, הוא יגלה מקום שהיה מכוסה בשיער ויכסה בצרעת מקום הקדקד שהיה מגולה".

פסוק יח:

בַּיּוֹם הַהוּא יָסִיר ה' אֶת תַּפְאֶרֶת הָעֶכְסִים:

רש"י: "לעתיד לבוא כשיבוא הקב"ה להשיב את ישראל אליו יסיר ה' מהם את תפארת העכסים שלא יהיו תולין תפארתם בנוי תכשיטי נשים ודברי נבלה".

רד"ק: "ויש לפרש כל זה בשוב הגלות שיכלו רבים מישראל שלא שבו לה' בכל ליבם... והנשארים יהיו ענוים וקדושים היפך מה שהיו בימי אחז שהיו גאים וטמאים, ולא תהיינה הנשים עוד מתפארות בתכשיטיהן, לפיכך אמר יסיר ה' את תפארת העכסים וגו',

ונאמר בנבואת צפניה אז אסיר מקרבך עליזי גאוותך ולא תוסיפי לגבהה עוד בהר קדשי והשארתי בקרבך עם עני ודל וחסו בשם ה'".

מלבי"ם: "ואז יסיר כל התכשיטין ומיני הקישוט שהיו מתפארין בהם".

פסוק כד:

וְהָיָה תַּחַת בִּשְׁם מְקַיֵּה **וְתַחַת חֲגוּרָה נִקְפָּה**

וְתַחַת מַעֲשֵׂה מְקַשֶּׂה קָרְחָה

וְתַחַת פְּתִיגִיל מִחֲגֹרֶת שָׁק **כִּי תַּחַת יָפִי:**

תחת בושם מק יהיה

רש"י: "מקום שהיו מתבשמות בו יהיה נימוק".
מהר"י קרא: "במקום שמתקשטות עצמן יהיו נמקין".

ותחת חגורה נקפה

רש"י: "מקום שחגרה שם יהיה ניקף ונחתך בחבורות ורשומי מכות".
מלבי"ם: "ובמקומות שהיו חוגרים שם בגדיהם בדוחק יהיה נקוף וכתות עד שאי אפשר לחגור שם".

ותחת מעשה מקשה קרחה

רש"י: "מקום שהיו עושות בו המעשה האמור למעלה הלך וטפוף תלכנה [יעיין לעיל בעמוד 21 בפירוש רש"י על מילים אלון] והוא בגובה הראש, שם תהיה מקשה קרחה - מכה המקרחת את הראש".

מצודת דוד: "במקום שהיו מתקשטות בעדי זהב מעשה מקשה - שמה יהיה קרחה כי יפול שער ראשן, והוא דבר מגונה ומאוס".

רד"ק: "מעשה מקשה... וענינו תחת אשר היו מתקנות השיער ומשוות אותו - תהיה עתה קרחה תחת אותה השוואת השיער ותיקונו".

כי תחת יופי

רש"י: "כי זאת הוגנת להיות להם תחת יופי שהיו משתחצות בו".

רד"ק: "כל זה הכיעור בא להן תחת שהיו מתייפות בעדיהן ובקישוטיהן".

מלבי"ם: "קיא ומיאוס ומכווה יהיה בכל מקום שהיה שם איזה יופי".

אברכנאל:

"וליהודיע עוד כמה ראוי לנשים הנכבדות שתהיינה נזהרות מצאת מדלתי ביתם החוצה, ולכן אמרו ילמדנו רבינו, מהו שתצא האשה בעדי של זהב בשבת, כך נתנו תכשיטין לאשה אלא כדי שתהא

מתקשטת בהם בתוך ביתה, רבנן אמרי לא תצא ברשות הרבים מפני שמסתכלים בה,

שלא נותנים פירצה מפני הכשר כל שכן מפני הגנב, כמו שנאמר כל כבודה בת מלך פנימה".

(פרשת וישלח סוף פרק לד)

אורות אלים:

"רבנן אמרי אסור לאשה שתצא בתכשיטיה לרשות הרבים מפני שהעם מסתכלים בה ופגם הוא לאשה **שלא ניתנו תכשיטין לאשה אלא שתהא מתקשטת בהן בתוך ביתה**. רבות בנות אין נזהרות, וצריך הבעל להזהיר את אשתו שתהא כל כבודה בת מלך פנימה".

(לבעל ה'פלא יועץ' - דף מח: בדפו"ר)

בית הלל:

"וגם הנני להודיע לכם, כי מנהג זה של צניעות אשר היה מיוסד בעיה"ק מלפנים שהיו הולכות בשוק מעוטפות, לא מילתא דחסידותא הוא אלא מעיקר הדין, **כמו שאחז"ל לא ניתנו תכשיטים לאשה אלא לקשט בהם לבעלה**, וכל מי שאינה מתנהגת כן עבירה גוררת עבירה וכמה רעות מסתעפים מזה, כי פרצה קוראת לגנב לבוא עי"כ לידי הסתכלות,

ואם אנו מוזהרים מדברי קבלה ברית כרתי לעיני מה אתבונן על בתולה - לנשואה על אחת כמה וכמה, שהזהירה התורה ולא תתורו אחרי עיניכם, וראיה מביאה לידי הרהורים רעים, ועבור שגבהו בנות ציון ותלכנה נטויות גרון גרמו להחטיאם בפגם ברית שעל ידי כך נחרבה עירנו וגלינו מארצנו.

וגם דרך אשה להתקנאות בחברתה בתכשיטיה ובמלבושיה ואומרת לבעלה הב הב, ומה יעשה העני ואביון הלזה, וכי יתמשכן עצמו עבור אלה".

(תשובות - לרבי הלל מקאלאמיא, תלמיד מרן החתם סופר זיע"א - סי' י"ד)

משך חכמה:

"את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו כו', פי' דיגיעת דרך ארץ משכחת עוון, ובשבתות ויו"ט בטלים ממלאכה ויכולים לבוא לידי עבירה וכו',

ונראה דזה הטעם שגזרו חכמים שלא תצא אשה בשבת בתכשיטים לשוק באשה ולא גזרו באיש (כשיטת ר"ת ורז"ה במאור וביארם הר"ן בפרק במה אשה). היינו שלא יכשלו בעריות בשבתות, בזמן שהם נחים ממלאכה, ורבותינו רמזו על זה (בילקוט איוב ל"א) ומה אתבונן על בתולה,

לפיכך אמרו ז"ל שאסור לאשה לצאת בתכשיטיה אף בחול לרה"ר, יעו"ש בילקוט".

(לבעל ה'אור שמח' זצ"ל - פרשת קדושים, פרק יט פסוק ל')

שו"ת שלמת חיים:

שאלה: "על דבר המובא במדרש [תנחומא וישלח ובאבות דרבי נתן פ"ב בבבין יהושע] שאסור לאשה לצאת בתכשיטים אף בחול לרה"ר לפי שהעם מסתכלים וכו', וכנראה זה לא שייך בפנויה סמוך לפרקה,

אדרבה, מצינו בתענית יג: אין הבוגרת רשאה לנוול עצמה, ובמו"ק ט: רב ביבי טפל אבר אבר, ובקידושין ל: לבשייה ונכסייה כי היכי דקפצי עלה אינשי" [פירוש, מצוה על האב לתת לבתו ממון וכסות ללבוש ולהתכסות בה כדי שאנשים יחזרו אחריה]?

מחזה עינים:

ועל כן רב אדא בר אהבה כשראה את אותה אשה כותית שהיתה לבושה כרבלתא [פירש"י שם **לבוש חשוב** וראה במהרש"ל] בשוק,

[illegible]

26

הלא לעיני מי מתייפות, לעיני זרים, מה רע ומר מנהג דור הזה.

(להמגיד מביאליסטוק ובריסק, הגאון רבי אליקים געציל לעוויטאן זצ"ל,

מבאי ביתו של מרן הגר"ח מבריסק זצ"ל, עם הסכמת הרידב"ז מסלוצק והג"ר רפאל שפירא מוולאז'ין - מחזה ח', עמ' 73 בדפו"י)

משיבת נפש:

"כל כבודה בת מלך פנימה, פירוש: כל תכשיטיה נוי וכבוד שלה תהיה בפנים נגד בעלה, זהו הדין בכל הנשים, אלא שדיבר הכתוב בהווה שבת מלך ונשי תלמידי חכמים הם מעוטרים בנוי, כמו שסומך כאן משבצות זהב לבושה, על כן תהא פנימה שלא יהרהרו אחרים אחריה".

"...אכן בין האומות הוא מצוה להם להתקשט בכל מיני קישוטים כדי להציל בעליהם מן החטא, אך שיתקשטו בבתייהם נגד בעליהם לבד ולא ייצאו בקישוטם לחוץ".

"...כך הכוונה באיש ובת זוגו שהיא חייבת להתקשט נגד בעלה להצילו מן החטא או לתכלית בנים כמו תחת התפוח עוררתיך, ולפי תכלית הכוונה הלז לא תוציא קישוט יופיה לפועל כי אם במעמד בן זוגה ותהי בעיניו כמוצאת שלום, וזולתם לא, כי בכל מקום שאין האיש עמה תסתרי בבית ולא תהיה יצאנית,

ואם אף על פי כן תצטרכי לשוטט בחוצות לפי צורכיה תלבשי בלאות ולא תתקשטי כלל וכלל".

(מגדולי חכמי אשכנז, נפטר לפני כחמש מאות שנה, היה דר"ז של רבינו המהרש"ל - וישב - כי תשא - וישב)

חזה ציון:

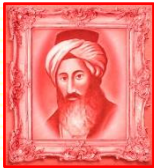
"כל כבודה בת מלך פנימה... ועוד פשט הכתוב יש לפרשו על הצניעות, שצריכה אותה אשת איש הנכבדת, דבהיות לבושה ממשבצות זהב, תהיה פנימה למצוא חן בעיני בעלה,

ולא תצא בהם לחוץ למצוא חן בעיני הבריות, דאין זה כבודה כי אם קלון הוא לה, כי מגרה בהם יצר הרע."

(בעל המושג חסידים' - נפטר בשנת תק"ג - בספרו על תהלים, פרק מ"ה).

דברים אחדים:

"אוי לה לאותה בושה, איה איפה צניעות בנות ישראל הקדושות, כי אין האשה האחת צנועה מתקשטת אלא לבעלה,

וזה שמעתי שזה רמז כל כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה, פנימה ממשבצות, דלפנים בביתה תתקשט לבעלה."

(החיד"א זצ"ל - דרוש כ' לשבת שובה)

זכירה לחיים:

"וזה מפורש במזמור מ"ה כל כבודה בת מלך פנימה אז בהיותה פנימה ממשבצות זהב לבושה דהוא עיר של זהב, ובזה ניכר דהיא כבודה וצנועה בת מלך."

(רבי חיים פלאג' זצ"ל - בספרו על התנחומא, פרשת וישלח, דף נד ע"ב)

אהל נפתלי:

"נודע שהיה (הרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ זיע"א) בזווג ראשון חתן לאחד מנגידי עיר בראדי.

פעם אחת נכנס אל ביתו ומצא את אשתו עומדת נגד המראה ומקשטת עצמה, ויאמר לה למה תקשטי עצמך כל כך, את מוצאת

חן בעיני בלא הקישוט, ותען לו, האם לך לבד אני רוצה למצוא חן, אני רצוני לשאת חן בעיני אחרים גם כן.

כשמעו זאת ברח תיכף משם לעיר זלאטשוב אל הרבי ר' מיכלי (המגיד מזלאטשוב זיע"א), ותיכף כאשר נכנס אליו אמר לו: רבי! זאל איך מיך געטיין (האם אני אתגרש?), ויאמר לו הרבי ר' מיכלי: הן. ונשאר אצלו, ואחר כך גירש את אשתו.

(תולדות הרה"ק מרופשיץ, לבוב תרע"א - אות ה')

הבהרה: כמובן שמעשה זה לא הובא אלא כדי ללמוד ממנו את חומרת הענין, ולא ח"ו כדי ללמוד ממנו לפגוע בשלמות הבית, ובפרט בדורנו שהנשים שוגגות בזה ואינן מודעות לחומר הענין, [ופעמים אף מוטעות ע"י דעות כוזבות], וכל חכם יעשה בדעת ובדרכי נועם, וצריך למימניהו בניחותא כי היכי דליקבלו מיניה.

כמו"כ יש להדגיש, כי בדורנו שהנסיון קשה בזה, בודאי שעל הבעל לשים לב להראות לאשתו שיש לו ענין בהתקשטותה בפניו, ובכך יבוא רצון ההתקשטות על מקומו ולא יגרום להתקשטות ברשות הרבים.

מדרש רבה:

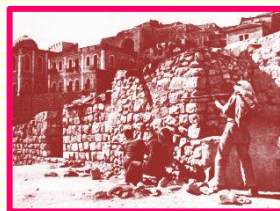
"אמר רבי עקיבא, יאה מספנותא לברתיה דיעקב כערקא סומקא ברישא דסוסיא חיורא".

"יש לבאר הכוונה כי דרך נשים להתקשט בתכשיטין וכמו שאמרו חז"ל כתובות נדף נ"ט ע"ב] אין אשה אלא לתכשיטין, אך זהו בביתה לפני בעלה למצוא חן בעיניו

כמ"ש כל כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה, אבל כשהיא הולכת חוץ לביתה בחוצות וברחובות אז העניות תכשיט לה, היינו שתלך שם בלא תכשיטין כדי שלא יכשלו בני

אדם בה, ועוד שמעוררת קנאה מהאומות עלינו וכמו שאמר יעקב אבינו למה תתראו וע"ש ברש"י,

ולכן מדמה רבי עקיבא התכשיט הזה של העניות לברתיה דיעקב לערקא וכו' משום דדרך הסוס כשהוא עומד

בדיר אין עליו שום תכשיט, אולם כשמוליכין אותו ברחובות ובחוצות אז יעדו אותו עדי ושם ישימו עליו כל להנאותו ולא יבצר ממנו ורדא וסומקא, [סוגי קישוט]

כמו כן יאה התכשיט של עניות לברתיה דיעקב בחוצות וברחובות, ששם ישימו עליהם התכשיט של עניות מפני הרואים,

אמנם בביתם לא יהיה עליהם התכשיט הזה של עניות, אלא יהיה ממשבצות זהב לבושם, ואהבה עם בעלה,

ויקויים עליהם שמח תשמח רעים אהובים כשמחך יצירך בגן עדן ששם קישט הקב"ה לחוה בכ"ד מיני תכשיטין כדאיתא בב"ר".

(פרשת בחוקותי פל"ה אות ו' - פירוש ענף יוסף)

ירך יעקב:

"יש לפרש מה שאמר הכתוב **כל כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה**, כי הנה מצויות להן כמה נשים דכשיושבות אצל בעליהן בביתם, אין לובשים מלבוש קישוט אלא כשיוצאים לחוץ, ועושות את ההיפך,

לזה אמר, כל כבודה מי שהיא כבודה כבת מלך כשהיא פנימה, ואז כשהיא פנימה אפילו ממשבצות זהב לבושה, אבל לא כשיוצאת".

(מרבני ירושלים, נפטר בשנת תקע"ב - סוף פרשת בלק)

יפה ללב:

"אך אשקוטה ואביטה מה שמובא בילקוט איוב [סי' לא] ומצאתה כי תדרשנו בספר 'מדרש תלפיות' ענף אשה וז"ל: **אסור לאשה לצאת בתכשיטיה אף בחול לרשות הרבים** לפי שהעם מסתכלין בה,

שלא נתן הקב"ה תכשיטין לאשה אלא שתהא מתקשטת בהן בתוך ביתה שאין נותנין פרצה לפני הכשר וכל שכן לפני הגנב.

וזהו שאמר הכתוב כל כבודה בת מלך **פנימה ממשבצות זהב לבושה**, כלומר כשהיא פנימה אזי תהיה ממשבצות זהב לבושה, וזהו שאמר הכתוב: ותלבש אסתר **מלכות** ותעמוד בחצר בית המלך **הפנימית**..".

"ומה שכתב הרב הנז' אבל יש לה רשות לצאת לבית האבל או לפעמים לבית המשתה לגמול חסד וכו', **מיהו לא תצא אשה בתכשיטים מפני העם שמסתכלים בה**".

(לרבי יצחק פלאגי זצ"ל, בנו של רבי חיים פלאגי זצ"ל, חלק ד' אה"ע סי' ע', חלק ו' אה"ע סי' ע"ג)

עטרת מנחם:

"...ובנות ישראל שבעיר רומנוב לא היו יוצאות בתכשיטין ובלבושי רקמה לרה"ר.

פעם אחת השיא גביר אחד משם את בנו לעיר גדולה, ואחר הנישואין לקח את הזוג לביתו. כלתו שהיתה מעיר גדולה יצאה בלבושי מכלול, ויחר מאוד הדבר הזה בעיני חסידי רבינו על כי היא פורצת את גדר רבם הקדוש, ויצו את הנערים לקרוא אחריה מלא.

חותנה הגביר בשמעו את אשר קרה לכלתו מיהר אל בית רבינו והחל לדבר קשות, היתכן כזאת לאסור דבר אשר ע"פ תורה מצינו עוד שעזרא תיקן להם שיהיו רוכלין מחזירין בעיירות כדי שיהיו בנות ישראל מתקשטות?

ויענהו רבינו, שוגה הנך בדמיונך כי ח"ו אני גוזר שתהיינה בנות ישראל מתנוולות, אדרבה תהיינה

מקושטות כתיקון עזרא אבל אך בביתן ובהיכלן, כל כבודה בת מלך פנימה - אז ממשבצות זהב לבושה, אבל בשווקים וברחובות למה תתראו? ויפן הגביר וילך לו בכובד ראש".

(תולדות ואמרי מוהרמ"מ מרימנוב זיע"א - אות יח)

הפרי מגדים:

"ומה שאמרו חז"ל אשה לקשט - לפני בעלה, וודאי כל בנות ישראל כשרות ומקשטות לפני בעלה, לא ח"ו בפני אחרים".

(בספרו אם לבניה כת"י, ע' צעף)

כף החיים:

"ונראה שזה נרמז בפסוק כל כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה, ר"ל כבוד בת מלך אשה הצנועה פנימה, ושם תלבש משבצות זהב ולבושים מכובדים".

(או"ח ח"ז סי' תקס אות כ')

חכמה ומוסר:

"אשה צנועה אינה מתקשטת כי אם דוקא בביתה לפני בעלה, אבל כשיוצאת לרשות הרבים פושטת התכשיטין מעליה ויוצאת, וידוע מאמרם ז"ל בירושלמי¹³ על הא דתנינן לא תצא אשה

¹³. כוונתו למדרש תנחומא המובא לעיל עמ' 5. ועיי' בשו"ת מהר"ץ חיות חלק 'אמרי בינה' סי' ב' שכתב: "דע ידידי, כי הקדמונים היו רגילים לכות כל המדרשים ופסיקות ויילמדנו אשר נתחברו בארץ ישראל - בשם 'ירושלמי'...".

בתכשיט של זהב לרשות הרבים, ואם יצאה חייבת חטאת, דאף בחול
אסור לצאת ברה"ר בתכשיט של זהב מפני שהעם מסתכלים בה,

ואל זה כיון דוד המלך ע"ה באומרו כל כבודה בת מלך **פנימה**
ממשבצות זהב לבושה, אבל בצאתה לרה"ר לא תלבש משבצות
זהב, ולא ניתנו תכשיטין לאשה אלא שתהיה מתקשטת בתוך ביתה
בפני בעלה כדי שתמצא חן בעיניו ולא תתגנה עליו.

אבל הנשים הפרוצות כל בתר איפכא אזלי¹⁴, דכשיוצאין
לרה"ר או ללכת ממקום למקום אצל חברותיהם לובשים
בגדי החמודות וכל מיני תכשיטין שלהם, וכשבאין לעת ערב
לביתם פושטות הבגדים החמודים שהיו עליהן ופושטות התכשיטין
שלהם ולובשות שחורים ומתעטפות שחורים בפני בעליהן".

(לרבי אברהם ענתבי זצ"ל, ראש הרבנים
בארם צובה - חלב, נפטר בשנת תר"ח - דרך הצניעות פ"ג)

עיון יעקב:

"צפנת, שהכל צופין ביופיה, יש לומר שבא ללמדנו, שזה היה חטאה,
לפי שמן הראוי להיות כל כבודה בת מלך פנימה - ובפרט זו שהיתה
יפה ביותר - להצניע את עצמה שלא להסתכל ביופיה, על כן נענשה
ככה, כי הקב"ה לא עושה דין בלא דין".

(על ה'עין יעקב' - לרבי יעקב ריישר זצ"ל, בעל ה'שבות יעקב' - גיטין נח)

מצודת דוד:

"ותתעבי את יופיך - את היית מתעבת וממאסת יופיך להראותו
לכל מי שירצה, ולא היית מסתירה אותו כדרך שמסתירים דבר נחמד
ויקר".

(יחזקאל טז כה)

¹⁴. כלומר: נוחגות בדיוק להיפך ממה שצריך.

אורחות יושר:

"וכל שכן כשהאשה יפת תואר שצריכה להיות צנועה הרבה שלא להכשיל את הרבים, ועונשה הרבה ונפרעים ממנה בעולם הזה מלבד עונשה שיש לה לעולם הבא...

ועם זה תירצתי מה ששאלו לי, למה הנשים שותות כוס זה של תרעלה, שיושבות עגונות או אלמנות חיות או זקוקה ליבם קטן, משא"כ האנשים?

התשובה, שהאשה היא מצודה רעה לרבים שנכשלים בה, מפני שמתקשטת את עצמה ומתראה לאנשים, פעמים שהוא בכוונה רעה, ופעמים שהוא לפי תומה...

לפיכך צריכה האשה להיות סוגרת ומסוגרת, ובפרט כשהיא יפת תואר ויפת מראה שצריכה להיות זריזה ביותר שלא יכשלו בה רבים ותהיה מחטיאה את הרבים, שהאשה המחטיאה את הרבים יותר טוב שלא נבראת.

וזוהו הטעם [במעשה] דרבי יוסי דמן יוקרא המובא במסכת תענית, שהיתה לו בת בעלת יופי, חזייה לההוא גברא דהוה¹⁵ קא בדיק בהוצא וקא מהדרא אבתרא למיחזייה, פירש רש"י, שהיה מנקב בין הגפנים כדי להסתכל ביופיה,

אמר ליה מאי האי? אמר ליה רבי אם ללקחה לא זכיתי לראותה לא אזכיה? אמר לה, בתי את מצערת את הבריות, שובי לעפרך ואל יכשלו בך בני אדם, וכן היה לה. וקשה מה קלקלה שתשוב לעפרה, ומדוע היא אשמה בחטאו של אותו אדם?

אלא הוא הדבר אשר דיברנו, לפי היופי של האשה, כך היא צריכה להשתמר שלא יכשלו בה בני אדם, וכשאינה יכולה להשתמר את עצמה, ברור לה מיתה יפה,

¹⁵. פירוש: זהו הטעם להנהגתו של רבי יוסי דמן יוקרת, במעשה המובא במסכת תענית (דף כד), שהיתה לו בת בעלת יופי, ופעם ראה אדם אחד שהיה מנקב חור בגדר ומחזיר אחריה לראותה.

וכשראה רבי יוסי שהיו מסתכלים בבתו מרוב יופיה והבין שלא היתה יכולה להשתמר את עצמה לפי יופיה וההפסד יתר על השבח, אמר שובי לעפרך¹⁶.

ושמעתי באשת חיל שהיתה יפת תואר, והיתה נוטלת פחם ואבק קוטרא שעל פי התנור ומשימה על פניה, שלא תהא נראית יפה בפני בני אדם ויכשלו בה, ובפני בעלה היתה רוחצת פניה¹⁷.

(לרבי יצחק מולכו זצ"ל, מרבני סלונקי, נפטר בשנת תקמ"א - פרק ח')

השל"ה הקדוש:

"ומכל שכן האשה שהיא מחויבת להיות צנועה ביותר שיהיה כל כבודה פנימה, ותסתיר עצמה מכל אדם שבעולם בכל מה דאפשר".

(שער האותיות)

¹⁶ **וכדברים** האלה כתב ג"כ מרן **רבי מיכל יהודה ליפקוביץ** זצ"ל במכתבו (ז' טבת תשנ"ז) על מעשה זה, וז"ל: "והדברים מבהילים! מדוע שתשוב לעפרה, מה היא אשמה? **אלא** חז"ל באים ללמד עד כמה חמור קדושת ישראל, ומציאות של בת ישראל שיצא על ידה רק צניעות וקדושה, ואם בת ישראל מהוה ח"ו גורם היפך הצניעות - אין כדאית כל מציאותה! וכל זה אפילו שלא באשמתה, ומה נאמר **אם היא עושה מעשה בידיים למשוך העין על ידי חוסר צניעות באיזה אופן שיהיה** - המכשול והתקלה היא חמורה מאד". עכ"ל.

ואף שבגמרא שם מבואר שרבי יוסי בן רבי אבין הקפיד עליו על זה, דקאמר "על ברתיה לא חייס", היינו משום שסבר שלמרות זאת אין זה מצדיק לבוא ולעשות מעשה ולקללה שתמות וכפי שביאר המהרש"א עיי"ש, אבל לא חלק על כך שמציאות של בת ישראל שיצא על ידה רק צניעות וקדושה ואם היא מהוה גורם היפך הצניעות הרי זה היפך כל מציאותה ותכליתה.

וכע"ז כתב הגאון **רבי משה שטרן** זצ"ל אב"ד דברעצין, בעמח"ס שו"ת 'באר משה', במכתבו הנדפס בס' 'טהרת יום טוב' ח"ב עמ' רנ"ג, וז"ל: "**והגם** שלא ישרו דברי ר' יוסי דמן יוקרת לר' יוסי בר אבין, וגם לא לר' אשי כנראה התם, מ"מ יש מזה תוכחת מגולה עד היכן הדברים מגיעים אפי' כשהיא לא גרמה כלל להכשיל בני אדם, ק"ו בן ק"ו כשהיא **בדעת ובמרמה עושה כן** כדי שתמצא חן בעיני רואיה, רחמנא שזיב לן מהאי עונש".

וע"ע בס' 'קובץ דרושים' חוברת רביעיית - תרפ"ה סי' ז', שהובאה דרשתו של הגה"ק **רבי יהודה לייב פיין** הי"ד גאב"ד סלונים (זקינו של הגאון רבי ראובן פיין זצ"ל), שדרש בשבת חזון תרפ"ד לחיזוק גדרי הצניעות, וז"ל בתו"ד: "**והנה** ר' יוסי דמן יוקרת זה ה' אדם עליו ואי אפשר לנו להדמות אליו, ועם כל זה ה' גם אדם תתאם ככל אדם באהבת אב לבנים, ובתו לא אשמה כלל, ואף על פי כן בשביל שלא יכשלו בה בני אדם גור עלי' על בתו עצמו ובשרו גזירה קשה ורעה כל כך, מה נאמר אנחנו שמתעצלים לגזור על נשותינו ובנותינו **שיכופו את יצר ההתייפות שלהן ואל יכשילו בני אדם**, הלא נתפס ח"ו על עוונם על שלא מחינו בהן".

[**ועי' בחתם סופר** עמ"ס כתובות, בחידושים משנת תקס"ב, דף יח.; בענין רבקה, וז"ל בתו"ד: "אמנם כשראתה איש בא לקראתה חששה שיכשל בה, ויהיה הקולר תלוי בה... ועלה **דידה רמיה לתקן העיוות הזה כמבואר במס' תענית גבי ברתיה דר' יוסי** בן דורמסקית (לכא"ו צ"ל דמן יוקרת), ע"כ נטתה מעל הגמל כלפי הארץ"].

אגרות סופרים:

"אציע מזה שאמר לי הרב המאוהב ג' החורב מהו' יוסף נחמיה נ"י בן הגדה"צ מהו' עקיבא קורניצר זצ"ל מקראקא וז"ל:

מקובלני מבית אבא זצ"ל, שזקנתי הצדקת מ' גיטל ע"ה היתה יפת מראה מאד, ובצדקתה הגדולה הסתירה עצמה בכל האפשר מעין רואים ולא יצאה בשוק רק בהכרח גדול.

מנחם מנדל פרידמאן

ופעם אחת בלכתה ברחובות קריה הרגישה שאיש אחד אוחד דרכו אחריה, ולמרות כל תחבולותיה להסתתר מפניו הוא עקבה ישמור וחותר בכל עוז להביט בפניה, ותצטער על זה מאד, וכשובה לבית אביה לקחה ספר התהילים שבו היה רגיל אביה הקדוש [החתם סופר זצ"ל] להתפלל בכל עת מצוא, ותבך ותתחנן לפני ה' להסיר ממנה יפי פניה.

וכבוא אביה הקדוש לבית וימצאה עומדת בזוית ומתפללת ודמעות שליש על לחיה, ויחרד על המראה ויאמר בתי למה תבכי מרה ולמה ירע לבבך, ותען ותאמר הנה נא ידעת אבי אומרים עלי כי יפת מראה אנכי, ורואי בחוץ קלי הדעת יביטו יראו בי ונוקשו ונלכדו בהרהורי עבירה, וכן אירע לי גם עתה בלכתי בשוק, ואתחלחל על הדבר הזה ובמסתרים תבכה נפשי על כי הנני אבן נגף ומכשול לרבים, ובצר לי על זה התפללתי אל ה' שיסיר אור פני ממני ולא תבוא עוד תקלה על ידי.

ויתפעל אביה הקדוש מאד לשמוע מליה, ויאמר לה ברוכה את בתי לה' היטבת כל אשר דברת, ומאחר שכוונתך לשמים גם אני אבוא אחרייך ומלאתי את דבריך.

יתן ה' שאלתך אשר שאלת מעמו, ועתה הנך הרה ויולדת בן, ותחת אשר את מוותרת על אור פנים גשמיים תזכי לבן מאיר עיני ישראל בתורתו וצדקתו.

ויהי לה כן, כי בזמן קצר אח"ז נחלתה קשה, ואם כי שבה לאיתנה כבראשונה, בכל זאת פניה לא היו לה עוד פנה הודה פנה זיוה, ואחר זה נולד לה אבא מארי הגאון הצדיק זצ"ל, אשר היה מופת לרבים בגדולת תורתו וקדושתו הנשגבה, ככל אשר דיבר לה מלאך ה' קדושת זקני זצ"ל".

(חלק ר' שמעון סופר, עמ' 7)

פלא יועץ:

"והן אמת שאמרו חכמים שחייב אדם לקשט את בתו כדי שיקפצו עליה רבים,

אבל הבת שהיא יראת ה' **לא תתראה בפני הבחורים ובפרט כשהיא מקושטת** לבל ייכשלו בה בהרהורי עבירה, ובפרט בדורות הללו שרבו הפרוצים.

וכבר אמרו בש"ס למדנו יראת חטא מבתולה, דרבי יוחנן שמע לאותה בתולה שהיתה מתפללת,

ריבונו של עולם, בראת גן עדן בראת גיהנם, בראת צדיקים בראת רשעים, יהי רצון מלפניך ה' או"א שאל יכשלו בי בני אדם.

וכן תעשינה כל הבתולות ותהיינה צפונות, כל כבודה בת מלך פנימה לא תראה החוצה אל העין, **והנה** בערי ישמעאל נזהרות קצת בזה, אבל בערי אדום פרוץ מרובה כי כן מנהג המדינות, 'מנהג' אותיות 'גהנם',

ואשה יראת ה' היא תתהלל, ולא תלך אחרי רבים לרעות ושכרה יהיה כפול ומכופל.

וכתב בספר חסידים שנערה אחת לא היתה מתקשטת כלל כדי שלא ייכשלו בה כל רואיה, וזכתה לזיווג נאה חכם וחסיד".

(ערך בת.)

הנודע ביהודה:

"והנה בעוונותינו הרבים מצוי הרבה בקהילתנו שבכל יום שבת קודש הולכות נשים ובתולות מקושטים ומכשילים רבים, ודרך הנשים במקומות אחרים כשהולכים ברחובות לאיזה צורך הולכים בצניעות מכוסים בבגדים, והולכים בצידי רשות הרבים, וכל כבודה בת מלך פנימה".

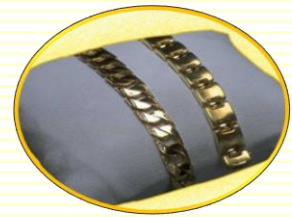

(בספרו אהבת ציון - דרוש ה', דף יב ע"א)

מעם לוטז:

"הפרשה הזאת חייב אדם ללמד תמיד לאנשי ביתו, כי יש בה מוסר השכל ולקח טוב לנשים שחייבות להיות בביתן ולא להתייצב על יד החלונות כשעוברים האנשים,

ושלא תתקשט אשה אלא אם כן היא מצויה בתוך ביתה ולא כשהיא הולכת למקום אחר,

ואם יש נשים האומרות 'הדבר אינו עושה עלי שום רושם ולא אכפת לי הרבה שיסתכלו עלי', ידעו בבירור שהן חוטאות".

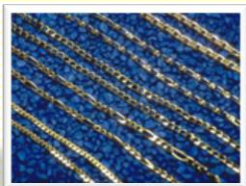
(פרשת וישלח, עמ' תרכ"ט).

מסכת סנהדרין:

"רבים היו פצעי רוכל המרגילים לדבר ערוה כו' - פצעים הבאים ע"י רוכל, שמוכר מיני תכשיטין לנשים והן מתגאות בהן, ותכשיטין הללו מרגילים את האדם לדבר ערוה כניצוץ שמבעיר את הגחלת".

”ואמר רבים פצעי רוכל כו’, כי הרוכל הוא הממציא להם דברים שהנשים מתקשטות בהם ומביאים לדבר ערוה”.

(יד רמה - מהרש"א - ק:)

מעם לוטז:

”ומכאן ילמדו הנשים להיזהר ולא להראות לעיני כל את תכשיטיהן או עגילי אזניהן בשעה שהן הולכות

ברחוב. ואל ילכו ברחובות שהולכים שם הרבה אנשים, אלא ברחובות שאין מצויים שם רבים.

(פרשת דברים, עמ' נח)

אורחות יושר:

”מעשה באשת מוהר”ר יצחק אברבנאל, שהלכה לבית המרחץ, ובאותו יום הלכה גם כן אשת המלך, וקינאה לה אשת המלך מרוב התכשיטים והמלבושים שעליה ורוב עושרה וכבודה. והרב הנזכר היה אהוב הרבה עם המלך, ומפני כבודו לא עשה להם רעה וחרפה רעה בגויים, וגזר אומר שלא ילכו בנות ישראל לבית המרחץ בכלי כסף וכלי זהב, כי אם בטבעת אחת שיהא היכר בין שפחה לגבירתה.

ויהי היום, עשתה אשת הרב הנזכר טבעת אחד טוב ומובחר, שהיה שווה הטבעת יותר מכל כלי כסף וכלי זהב שהיה לה מקודם,

ויהי היום שהלכה אשת הרב לבית המרחץ והלכה גם כן המלכה, וראתה זוהר מראית הטבעת ותמהה עד מאד, ואמרה ”בראבו אנילייו” (טבעת חשובה), וקינאה לה וחמתה בערה בה, ונתקוטטה עם המלך,

וגזר המלך וגירש את כל
היהודים והלכו זעיר שם
זעיר שם".

(ראה אודותיו לעיל עמ' 23)

- פרק ח'

[ממעשה זה אנו למדים, כי המקום
היחיד בו היה ניתן לראות את תכשיטיהן
של בנות ישראל מחוץ לביתן - הוא

בבית המרחץ, ואילו ברחוב וברשות הרבים היו התכשיטים מכוסים].

ראשית חכמה:

"אם תצטרך לצאת מפתח ביתה לא יהיה הילוכה על השווקים
והרחובות שהמון בני אדם מצויין שם, אלא על
המבואות שאין רגילין בני אדם להלוך בהם כל
כך. ולא תצא כשהיא מבושמת, מפני
שריחה נודף ויבואו בני אדם לידי חימוד ולידי
הרהור עבירה".

(בסוף פרק דרך ארץ שבסוף הספר)

אורך ימים:

"הנשים יש להן גאווה, ואינן יודעות העונש והנזק הבא מגאווה זו, לכן
ראיתי להודיע להן במה יכשלו כדי שירחיקו עצמן מן העוון.

יש אשה בביתה היא לובשת בגדי שפחה, ויוצאת בחוץ בבגדי
מלכות כדי להראות לכל את יפיה, ולא נכון לעשות
כן, אשה צנועה אשר יראת אלוקים בלבה ראוי
שתתקשט עצמה בביתה כדי שלא יתן בעלה
דעתו באשה אחרת,

אשה היוצאת בחוץ מקושטת היא חוטאת ומחטיאה אחרים,
כי אפשר שיפגענה איזה בור ועם הארץ ויעבור על לא תחמוד אשת
רעך... והנה האשה שיוצאה מקושטת גורמת מכשול עוון ותקלה
לאיש ההוא.

כל בת שכל תשים אל ליבה איך היא צריכה
רחמים בעת לדתה, השם יתברך ירחם על כל
ישראל.

כל בת ישראל תקח מוסר מצניעות נשי
ישמעאל¹⁷, ותבחר ללכת בדרך היושר בעיני אלוקים ואדם, כדי
שתזכה לאורך ימים ותזכה לראות בנים ובני בנים בתורה ובמצוות.

(חלק מהדברים הובאו בשמו בספר שבט מוסר פרק י"ז)

צרות החיים:

"והרגל זה בעוונותינו הרבים הולך ומתפשט גם אצל הנשים, שהן גם
הן חוטר גאווה נזרק בהן, ואינן יודעות העונש והנזק הנמשך לבעליהן
ולבניהן,

להבעלים הן גורמות נזק שיעני הבעל כדי שאשתו תצא מלובשת
בבגדים נאים ושיהיו דוקא שוים למלבושי נשותיהן של העשירים...

והיא גורמת שהבנים הנולדים בתוך שלייתה יהיו כמוה וכחברתה
פרוצים, מלבד שיכולים להיות על הרוב בני תמורה, כי עינא וליבא
תרי סרסורי עבירה,

¹⁷. כ"כ גם מהר"ם חאגיז בספרו 'צרות החיים', מובא בעמ' הבא. וכעין זה כתב גם בספר 'יחכמה ומוסר' (ראה אודותיו לעיל עמ' 21) בענין כיסוי הפנים, וז"ל: "והיה להם ללמוד ק"ו מנשי הנכרים שכולם נוהגות חוץ מהצעיף נותנות מסוה על פניהם כשהולכות ברה"י כדי שלא יסתכל בהם שום אדם כלל, ואיך אנחנו בני ישראל לא נלך בחוקותיהם בזה הדבר מק"ו, ואיך שפחה תירש גבירתה שזאת היתה הצניעות נחלת עבדי ה' אלו נשי בני ישראל, ואיך נחלתנו נהפכה לזרים..."

וראה עוד דברי מרן הגרא"מ שך זצ"ל שהובאו בספר 'ארחות הבית' עמ' קנב: "נוצר היום מצב רח"ל, שאצל הערבים - להבדיל - חולכים יותר בצניעות מאשר אצל אחינו בני ישראל, והרי זה חילול ה' נורא שהעם הנבחר ירוד ומחולל כבודו בין הגויים!". וראה עוד בדברי היפלא יועץ' שבעמ' הבא, ובהערה שם.

וכמה בורים ועמי הארץ יש שיכולים להיות נכשלים בלאו דלא תחמוד אשת רעיך מכח יצר המלבושים שיוצאים בהן על הרחוב.

וכאמה בתה, הבנות גדולות וקטנות יוצאות לא רעולות ולא פרופות אלא בעיניים מסקרות, הלך וטפוף תלכנה וברגליהן תעכסנה, והנולד מזה המבין יבין והחכם רואה את הנולד מכמה אבות נזיקין נסתרינ ונגלין הנולדים מפריצות גאוות המלבושים...

ואם סוג הנשים היו זוכרות עת לידתן בכמה סכנה הן עומדות, ודאי לא היה להם לב לעבור את פי ה' בקללות שקוללו ע"י הנביא ישעיה את בנות ציון יען כי גבהו.

ולכן ראוי לבנות ישראל שעב"פ אם לא רוצים ליקח מוסר הנביאים יקחו וילמדו דרכי הצניעות מבנות ישמעאל, שכיון שהגיעו לעונת הפעוטות אין מי שיוכל לראות אותן אפילו דרך החלונות והסדקים, כי אז ודאי יהיה טוב לנו ולהן ולבניהם אחריהם, ויזכו לבנים הגונים שיעשו רצון אבינו שבשמים וענוים יירשו ארץ".

(למהר"ם חאגיז זצ"ל - סוף פרק ח')

פלא יועץ:

"ועל אחת כמה וכמה צריכה האשה ליזהר בזהירות יתירה שלא להכשיל את אחרים, כי האשה ההיא תשא את עוונה, והיא נוטלת חלק בראש, כי המחטיא את חבריו הוא רע ומר יותר מההורגו,

ולכן תיזהר שלא תצא מקושטת בפני אנשים, ותהיה כל כבודה בת מלך פנימה, ושבח אני את בני ישמעאל¹⁸ בענין זה שמסתירים את נשותיהם מכל איש".

(ע' מחשבה)

¹⁸. ראה בספר 'מנורת המאור' (למהר"י אבוהב) נר ז' ס"י שלי"ו שכתב: "כמה גדולה מעלת הצניעות שאפילו מי שהוא מאומה אחרת הוא אהוב ומפואר בעבורה... ואם האומות הפרוצות מורגלים בדברי צניעות מה לעשות לישראל המובדלים משאר האומות בקדושה ובטהרה ובצניעות". וראה עוד לעיל הע' 17.

שירי משכיל:

"לכן שוב נא בנותי, לך נא בדרכי האמהות הכשרות והצנועות, ונא נא שימו לבבכם על דרכיכם, הלא אשה כשרה המקפדת מאד לשמור דת משה ודת יהדות כראוי כמה טובות מסתעפות מזה..."

לכן בנותי שוב נא מדרכיכם הרעות ולך נא בדרכי הצניעות וכשרות, ואל תתחברו ואל תקנאו בנשים ארורות לעשות כמעשיהם,

ודעו נא וראו מה תחליפו ובמה תחליפו שלום ביתכם הצלחות בניכם בזה ובבא והצלחה ושפע של בעליכם והשראות השכינה בביתכם, ובמה, עבור תאוות סרוחות קישוטים ויפוי של עזות ופריצות אשר לא להועיל ולא לעזר, כי אם בוא יבוא העת להצית אש ביניכם אזי לשווא תתייפו בכל קישוטי העזות והפריצות האלה, ותתקיים קללות ישעי' תחת פתיגיל מחגורת שק תחת מעשה מקשה קרחה, ושקר החן והבל היופי ורק יראת ה' היא תתהלל".

(לרבי הלל מקאלאמייא, - תלמיד מרן החת"ס זיע"א - כלל ה' פרט ט')

שבט מישור:

"ויותר מזה הני נשי בנות ישראל הקדושות כמה צריך להתנהג בדרך צניעות בכל מעשיהן ולאחוז בדרכי אמותינו הקדושות והטהורות שרה רבקה רחל ולאה זיע"א אשר הדריכו עצמן בדרכי הצניעות ולמפורסמות אין צריך ראיה..."

והן בעוונותינו בדורותינו אלה פרצו גדר הנשים תחילה להלוך בדרכי האומות בסדר מלבושיהן ותכשיטיהן ובסדר הילוכן פעם בחוץ פעם ברחובות ואצל כל פינה, ובעוונות הרבים גורמות להכניס כמה בני אדם בעמקי שאול ע"י הרהורי עבירה..."

ולא נפלאות היא ולא רחוקה עבירה זו להביא כל מיני יסורים רעים ומרים ח"ו לעולם,

וכל עוד כי עבירה זו בקרב ישראל לא יוכל איש הישראלי להתרעם ולומר על מה עשה ה' ככה להביא את כל הקללה צרות רבות סבבונו וכו' כי עוונותינו ורוע מפעלינו גרם לנו את כל אלה ה' יצילנו".

"ומצינו כי לא נחרב הבית כי אם על עוון נשי ישראל הפרוצות כמ"ש

הנביא יען כי גבהו בנות ציון ותלכנה נטויות גרון וכו', ואם עוון זה עדיין חופף בינינו היאך אנחנו מצפים הגאולה, אוי לנו כי אין דורש ואין מוחה על זה,

והראוי לנו לקנאות קנאת ה' צבאות ולהוכיח בשער ולשבר מלתעות עוול, כאותו מעשה דגמרא מתון מתון ארבע מאות זוזי שויין והיו מוסרים נפשם על קדושת ה' ועל כן היה מתרחש להם ניסים.

כי ע"כ החלש יאמר גבור אני לעמוד בפרץ ולהוכיח במישור בטוב טעם ודעת להבין ולהורות אל בנות ישראל כי בידן הטוב והרע, כי כמו שמצינו לענין הרעה כי חוה גרמה מיתה לעולם כן מצינו לענין הטובה כמ"ש רבותינו ז"ל בשכר נשים צדקניות נגאלו אבותינו ממצרים".

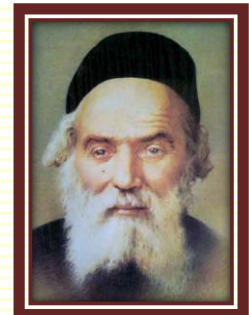
(לרבי יצחק פרחי זצ"ל, מחכמי ירושלים, קיבל סמיכה ממנהר"ט אלגאזי, ושימש גם את הרש"ש זיע"א, נפטר בשנת תרי"ג - פרק ו')

גדר עולם:

"ואל יטעה אותה היצר שתינצל מן הדין מפני שהיתה צריכה להתקשט עצמה לעיני בעלה שלא תתגנה עליו, כי

באמת זוהי טעות, דזה שייך רק בביתה לבד ולא בשוק!"

(מורן החפץ חיים זיע"א - פרק ד')

קובץ דרושים:

"ובפרשת ציצית כתיב ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם, מפני כי בלבישת בגדים יש אופנים המעוררים חמדה ותאוה בין בבגדי אנשים ובין בבגדי נשים, ואמרו חז"ל העין והלב תרי סרסורי עבירה עין רואה והלב חומד, ומדוע הקדים כאן הכתוב הלב קודם העינים, אך דקודם ראיית העין יש הסכמת הלב, היינו חפץ הנשים להתייפות, וחפץ הגברים שיהיו נשותיהם מקושטות, ונמצא שיש בתחילה תיור הלב ואח"כ תיור העין, וע"ז הזהירה התורה הקדושה ולא תתורו אחרי לבבכם, הוא חפץ הלב לילך מלוכש באופן כזה שיהיה מקום לעין לראות ולא תתורו אחרי עיניכם".

(הגה"ק רבי יהודה לייב פין הי"ד - גאב"ד סלונים,
בדרשת שבת חזון תרפ"ד, חוברת ד', שנת תרפ"ה, ס' ז)

בית רחל:

"וראיתי להעיר על ענין אחד, יש רעה אשר ראיתי תחת השמש ורבה היא על האדם, והוא שכמה מהנשים דרכם כשהם יוצאין לשוק או לבית המשתה בכל מקום שהוא מחוץ לביתם הם לובשים עצמם ומקשטים בכל הקישוטים ובמלבושים הנאים ביותר כדי לישא חן בעיני האדם הרואים אותם, וכשהם בבית הם הולכים בבגדים ישנים קרועים ובלועים...

ובאמת ע"פ התורה נהפוך הוא, שהאשה בביתה צריכה להתקשט עצמה לבעלה שתשא חן בעיניו ולא בעיני אחרים... ולעומת זה אדרבה הזהירו ז"ל שאין לה לצאת מקושטת לחוץ בין אנשים שלא יכשלו בה בני אדם כמבואר בש"ס ורבינו יונה ובפוסקים. ובמדרש תנחומא פרשת וישלח לא תצא אשה בעיר של זהב בשבת ורבנן

אמרי אף בחול אסור מפני שהעם מסתכלים בה שלא ניתנו תכשיטין לאשה אלא להתקשט בתוך ביתה שאין נותנין פירצה לפני הכשר וביותר לפני הגנב, לכך צריכה אשה להיות יושבת בביתה ולא תביא מכשול לבני אדם להסתכל בה".

"ובדברי קבלה כל כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה, ומורגל בפי לפרש, כל כבודה בת מלך פנימה, שכל כבודה **כשהיא פנימה ושם ממשבצות זהב לבושה**, כלומר בבית היא לובשת משבצות זהב מלבושי כבוד הכל בבית אבל לא לאחרים,

ובאחשוורוש כתיב להראות העמים והשרים את יופיה וצא וראה מה עלתה לו, אבל בנות ישראל הצנועות פנימה ממשבצות זהב לבושה.

והבן זה כי באמת זו נקודה יקרה וגדולה לענין שלום בית, וכמה ענינים עשו חז"ל לאשה שלא תתגנה על בעלה ושתשא חן בעיני בעלה, ולא שתבקש לישא חן בעיני אנשים אחרים ח"ו. **והרבה יש לדבר מזה, כי בזמן הזה לא איכפת להו מה שהוא בבית אלא מה שיאמרו אחרים והעיקר לישא חן בעיני אחרים, ולכן גורם להתגנות בבית ח"ו ולתוצאות בלתי נעימות ויותר מזה".**

(להגאון הגדול רבי **מנשה קליין זצ"ל** - גאב"ד אונגוואר, בעל 'משנה הלכות' - נתיב ט', עמ' מז ועמ' נ)

דרכי החיים:

"יש לעורר בחינוך הבנות על ענין שעלינו לחזור ולשננו כי נשכח לגמרי בימינו.

הנה אמרו שם בתנחומא (פ' וישלח) על הפסוק "ותצא דינה בת לאה" - שלא ניתנו תכשיטים לאשה אלא שתהא מתקשטת בהן לתוך ביתה, שאין נותנין פירצה לפני הכשר, ביותר לפני הגנב וכו', זהו שאמר הכתוב כל כבודה בת מלך פנימה וכו'.

לימדנו חז"ל שכל מעלתה של האשה שנקראת 'בת מלך' הוא דווקא בהיותה פנימה, אך כשאינה נוהגת בהנהגה זו

וממילא נכשלים על ידה בראיה, הרי הדבר פגם הוא לה. ועיין שבת (סד, א' וברש"י שם) שעל ראייה בלבד אף ללא הרהור דיה שיצטרכו כפרה.

כמה חינוך צריך לזה עוד מקטנותה של הבת, עד כמה החובה עלינו להשריש בה את הצניעות הפנימית שלה ואת חובת הצניעות המחייבת שלא יוגרם על ידה מכשול לאחרים.

(למון הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל - ח"א עמ' תלג)

ארחות יושר:

"וכל שכן כשיוצאין בחוץ בין אנשים שצריכין מאד לזהר בזה, ואמרו (תנחומא וישלח סי' ה') לא ניתנו תכשיטין לאשה אלא שתהא מתקשטת בהן בתוך ביתה.

ובירושלמי (תענית פ"א ה"ד) גבי חסידא דכפר אימי מובא שכאשר היה בהר אשתו לבשה בגדים צואין (מלוכלכין) שלא יתן בה איש עינו, וכאשר היה נכנס מן ההר היתה לובשת בגדים נקיים שלא יתן דעתו באשה אחרת.

וכל כך הקפידו על זה, שרבי יוסי דמן יוקרת אמר לבתו שובי לעפרך ואל יכשלו בך בני אדם (תענית כ"ד א'). והרמב"ם כתב (בפס"ו מאישות הי"ח) צוו חכמים על האשה שתהא צנועה בתוך ביתה ותתרחק מן הכיעור ומן הדומה לכיעור.

ובעונותינו הרבים היום הדור פרוץ ומתקשטים ביותר וכו', והרבה יש לדבר על זה בעונותינו הרבים. ואשרי מי שנזהרת בזה ולא תסתכל על חברותיה, ומה שתלבש יותר בגדי צניעות תזכה ביותר לבנים צדיקים ותלמידי חכמים ובעלה זוכה לכל טוב כמו שכתב בזה"ק מובא במ"ב סי' ע"ה ותקים בית לתפארת".

(למון הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א)

- ע' צניעות)

זם "עוז" וזם "הדר" שני ארונות כלזים

אך מחוץ לתחומה
במקום הילוך זרים
תצניע עצמה
מפני השבים והעוברים

וכאשר תתגבר ותסיר
התכשיט
ובגדי צבעונין תשאיר בארון
אשריה! הגיעה לתכלית
ותשחק ליום אחרון

לכל גברת,
נערה או אשה
אשר זכתה ומקיימת,
עוז והדר לבושה

שני ארונות
עם מלאי של בגדים
בשתי סיגנונות
לביתה, ולעיתים מיוחדים

הסיגנון האחד פאר ו"הדר"
מעוטר בריקמה וקישוט
ולעומתו השני ב"עוז" וגבורה
יהיה שקט ופשוט

לביתה פנימה
במשבצות זהב תבחר
הן על כל מאמץ
שללה לא יחסר

